Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2013 сыл Олунньу 7 күнэ чэппиэр № 17-18 (10636-10637)

12+

Сэргэх дьаһал

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЛЭР СҮБЭЛЭҺЭЛЛЭР

Тохсунньу 30 күнүгэр улуус дьаһалтатын мунньахтыыр сылаатыгар предпринимателлэр семинар-сүбэ мунньахтара буолла. Мунньахха Чурапчы улууһун баһылыгын бастакы солбуйаччы В. И. Илларионов, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга С. А. Сарыдаев, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнигын солбуйаччы К. К. Неустроев, СР пенсионнай фондатын Чурапчы улууһунааҕы салаатын начальника В. С. Христофорова, Госстатистика отделын начальника И. Н. Алексеев, Россия 4 №-дээх федеральнай налоговай салаатын Саха сирин саҥа салаатын ыҥырыллыбыт государственнай инспектора А. И. Баранникова, Дьаһалтаах буолуу кэмнэн директора С. С. Осипов, СР ОПГКУ "Чурапчы улууһугар предпринимательствоны өйүүр кэмнэ" сэбиэдиссэйэ С. Е. Атласова, о. д. а. кыттыбыт ыллылар. Барыта 61 предприниматель сырыытта.

Мунньах барыта 4 бөлөҕүрүйэр кэрдии: 19-с "Манчаары оонньуулаһыгар" тэрилтэлэр тустарынан, бюджетпааах пенсионнай страхование сокуонунаһыгар уларыйыылар тустарынан, налуок сокуонунаһыгар уларыйыылар тустарынан уонна такси саҥа сокуонун туһунан. "Манчаары оонньуулаһыгар" предпринимателлэр 5 туһаайыыга үлэлиллэрэ быланнаммыт. Гостиница ыаллыыттары түһэриигэ, аһылыгы тэрийиигэ, пассажирдары таһыыга, аҥаардастыбанан ыыталыы, ыаллыыттары аттыыллааһыннарга, араллыыгар кыргыттыылар. Элбэх ыйытыылар ыытыллыбыттар. Холобур, И. Н. Архипов массыынналар турар сирдэрин үлэтин туоһулаһыыгар тустаах график олохтоноро, З. И. Прокопьева ыаллыыттары хоннорорго туох ирдэнэрин ыйыппыттыгар орон, утуйар таҥас, душ, баанньык, туалет баар буолара, Е. В. Брыгалова хорчуоппаҕа аһы киллэрии мэтэйэ суох барыа дуо диэн ыйытыыгар кэҥэтэ быллаппыт. Ол аҕыс ыйытыыны ыйыппыттар: Ф. П. Архипов кафе үлэлэтэрбэр устудьуоннары туһаныыга туох ирдэнэрий диэн ыйытыыгар санитарнай книжкэ, профилактическай бөҕөлөр (прививка) ыарыыта киллэрэллэр.

Видеоконференцияҕа.

Бастакы ыйытыыны Чурапчы улуустаабыт Ф. Ф. Ивановтан ыйыппыт. Ол: "Ханнык ньыма ирдэбилинэн, ханнык ньыма ирдэбилинэн ыарыыны ыытыахтаахпыт?" диэн. Ол ыйытыыны Ф. Ф. Иванов, Е. В. Брыгалова, Е. И. Попова, Н. Н. Архипов, З. И. Прокопьева, Е. Е. Атласова, С. С. Осипов, В. С. Христофорова, В. И. Илларионов, К. К. Неустроев, А. И. Баранникова, С. А. Сарыдаев, Н. Н. Алексеев, Е. Е. Атласова, о. д. а. кыттыбыт ыллылар. Барыта 61 предприниматель сырыытта.

Мунньах барыта 4 бөлөҕүрүйэр кэрдии: 19-с "Манчаары оонньуулаһыгар" тэрилтэлэр тустарынан, бюджетпааах пенсионнай страхование сокуонунаһыгар уларыйыылар тустарынан, налуок сокуонунаһыгар уларыйыылар тустарынан уонна такси саҥа сокуонун туһунан. "Манчаары оонньуулаһыгар" предпринимателлэр 5 туһаайыыга үлэлиллэрэ быланнаммыт. Гостиница ыаллыыттары түһэриигэ, аһылыгы тэрийиигэ, пассажирдары таһыыга, аҥаардастыбанан ыыталыы, ыаллыыттары аттыыллааһыннарга, араллыыгар кыргыттыылар. Элбэх ыйытыылар ыытыллыбыттар. Холобур, И. Н. Архипов массыынналар турар сирдэрин үлэтин туоһулаһыыгар тустаах график олохтоноро, З. И. Прокопьева ыаллыыттары хоннорорго туох ирдэнэрин ыйыппыттар орон, утуйар таҥас, душ, баанньык, туалет баар буолара, Е. В. Брыгалова хорчуоппаҕа аһы киллэрии мэтэйэ суох барыа дуо диэн ыйытыыгар кэҥэтэ быллаппыт. Ол аҕыс ыйытыыны ыйыппыттар: Ф. П. Архипов кафе үлэлэтэрбэр устудьуоннары туһаныыга туох ирдэнэрий диэн ыйытыыгар санитарнай книжкэ, профилактическай бөҕөлөр (прививка) ыарыыта киллэрэллэр.

Роспотребнадзор үлэһитэ Е. И. Попова атыылыыр табаар сыанатын сурутар ыйааһына, күнэ-дьыла, илии баттааһын, бөҕөлөр баар буолуохтаах ирдэнэрин, киоскаҕа үлэ режимэ, атыылыыр тэриллэ аата-суола, этии уонна үнсүү кэмигэ баар буолуохтааҕын, анал форма ирдэнэрин эттэ, хорчуоппа балаһыанньатын билиҥиннэрдэ. ГИБДД начальника В. Д. Ефремов Саха Республикатын Президенин 2012 с. алтыннаах 13 күнүнээҕи 1668 №-дээх "Саха Республикатын территориятыгар пассажирдары уонна таһаҕаһы кыра массыыналарынан таһыы үлэлэрин туһунан" ыйааҕын билиҥиннэрдэ.

Предпринимателлэр кэрэлгүбүт бөлөҕүрүостарга бэйэлэрин санаалаарын үллэһиннилэр.

Бу күн предпринимателлэр видеоконференция үлэтигэр кыттыбыттар.

Алексей СЛЕПЦОВ

Культуура олоҕо

Мунньах кыттыылаахтара.

БИИР САНААНАН САЛАЙТАРАН ҮЛЭЛИЭҔИН

СР Культуураҕа уонна духовнай сайдыыга министиэрэ Андрей Саввич Борисов общественность уонна культуура үлэһиттэрин иннигэр отчуоттуур мунньахтаах кыттыыны ыыппыт. Чурапчытаан "Ай" народнай студия салайаччыта В.Шишигина, "Айыллыс" Культуура уонна духовнай сайдыы кэмнэн дириэктэрэ П.В.Андросов, Чурапчы улууһун иһитиннэрэр-методическай кэмнэн специалиста Д.П.Макарова, Телэйдоорбу Сыылаан кэмнэ дириэктэрэ М.В.Смирников, этнография музейын дириэктэрэ Ю.С.Толстоухов, культуура салаатыттан Л.А.Романова уонна кэмнэ библиотекаттан Н.Г.Захарова сылгыттыбыт.

Эбиит иннинэ национальнай художественнай музей саалатыгар дьон-сэргэ кэлэн сэлиэстиэтэн ыалбыт "Күн дьоно" диэн СР искусствотын үгүлгэх үлэһитэ, биэгүл художественнык Андрей Чикачев персональнай выставкатын көрөн сэргэхсиибит. Кырдьык да, аатырыан аатырбыт бөҕөнү көмөт чаҕылхай художественнаһы эбит. Хас биирдии хартыынаҕа саха киһитин, тыа сирин олохтоохун олоҕун, майгытын, ыраас санаатын, кэнэ дуоһатын, Саха сирин кэрэ айылҕатын көрдөрөр. Андрей Чикачев чаҕылхай коллекциялартан, музейдартан 40-са хартыынаны биир сиргэ түмүллэн аан бастаан Дьокуускайга туруорулуннулар.

Отчуоттуур мунньах Саха театрыгар буолла. Республика улуустарыттан, Дьокуускай куораттан культуура ораас эйгэтин үлэһиттэрэ сааланы толору эҥиннилэр. Министиэр А.С.Борисов 2012 сылларааҥа ыытылыыбыт үлэни сиҥилии кэпсээтэ уонна 2013 сылга культуура үлэһиттэрин иннигэр турар былааннары, соруктары биллиҥиннэрдэ. Ол курдук, 2012 сылга улахан тэрээһиннэр: Москваҕа, Санкт-Петербурга, Хабаровскайга Саха Республикатын күннэрэ, "Азия оҕолоро" спортуйунай күрэхтэһиилэр культуурунай дьаһаллара, онтон да атын тэрээһиннэр үрдүк таһымнаах ыытылыыларын аҕыйах. Саҥа үммүт сылга "Культуура туһунан" сокуон олохтоох кэмнэрэ хаамыытын, культуура үлэһиттэрин хамыыстарын үрдэтии ода. Бюджеттаах тохтоото. Тыл этиилэргэ Үөһэ Халыма улууһун культуураҕа салаатын начальника, Хомус музейин, Нуучча драматическай уонна "Олонхо" театрдарын үлэһиттэрэ уодаа. Кыттыыны ыыппыт. Биһиги улуустан Петр Васильевич Андросов тыл этэн, Сурутуган үгүс бөҕүрүүс киирбиттэр Андрей Саввич бэйэтэ уонна кэмнэ солбуйаччылара толору хоруйу биэрдилэр.

2013 сыл республикаҕа Тыа сирин сылынан биллэриллэн, биһиги улуустутуттар 19-с "Манчаары оонньуулара" ыытылыыларыгар улуус культуурата үлэһиттэрин элбэх тэрээһиннээх, үгүс түмүгүлээх үлэ күүтэр. Онон барыа сомоҕолоҕон биир санаанан үлэлиэхтиг-хамсыахтыг!

Наталья ЗАХАРОВА.

Кэрэ эйгэтигэр

ДЭГЭРЭҢ ЫРЫА КҮРЭҐЭ

Саха бастакы романын суруйбут, кэмнэн туттар суруйаччыбыт Семен Степанович Яковлев-Эрилик Эристиин төрөөбүт ыйыгар үгэскэ кубулуйбут "Маарыкчаан дуораанара" диэрэҥ ырыаны толороччулар күрэхтэрэ быйыл тэрдус сылын Чакыр нэһилиэгэр ыытылынна. Аастыт сылларга тэҥнэтэхха, быйыл кыттаччыттан ахсаана эбиллибитэ үөрдэр уонна оскуола оҕолоро бу ырыа жанрынан дьарыктаанан эрдэллэрэ кэрэхсэтэр.

"Маарыкчаан" Сыылаан кэмнэн дириэктэрэ Ульяна Васильевна Адамова кэпсэтиитинэн бу куонкуруһу көрө-истэ, сыаналыы "Дэгэрэҥ ырыаны" айбыт, толорбут мелодист Христофор Максимов уолаттара Трофим, Иннокентий Христофоровтар кэлбиттэрэ кыттаччыларга ордук долгутуулаах, эпиэтинэстээх буолла. Улуустаары культуура салаатыттан Дария Макарова, кэнэммит библиотечнай ситимтэн Екатерина Макарова дьүүллүүр сүбэҕэ үлэлэстилэр.

Күрэх 10-14, 15-35, 35 сааһыттан үөһэ саастаахтарга диэн үс түүнүккэ ааҕарыллан ыытылынна. Кыттаччылар иккилии ырыаны толордулар.

Бу күрэккэ Мырыла оскуолатыттан "Күөгэй", Одьулуун оскуолатыттан "Сиккиэр" диэн кыргыттар фольклорнай ансамбылара сиҥиилэхтик кыттыылар.

10 сааһыттан 14 сааһыгар диэри 9 оҕо кыттыбыттыттан лауреат 1-кы степеҥэ "Түүл", "Дьөгөй" диэн ырыалары толорбут Чакыр оскуолатын 6-с кылаасын үөрэнээччитигэр Ньургуйаана Мироновага аналлаах. Кинизхэ Эрилик Эристиин сиэнэрин уонна норуот ырыаларын толороччу, тойуксут, алгысчыт Николай Макаров оҕолорун, сиэнэрин анал бөрөҕүн Иван Макаров туттарда. Оттон Сайаана Попова 1-кы степеннээх диплому тутта.

15-тэн 35-гэр дылы 5 кыттаччы күөн көрүстэ. Хатылы нэһилиэгин ыччата Гаврил Павлов 1-кы степеннээх лауреат, Одьулуунтан Туяра Терехова 1-кы степеннээх дипломант аатын ылларга.

36-тан үөһэ саастаахтарга Чакыртан олоҥхону толорор, ыллыыр-туойар, алгыстыыр Николай Григорьев 1-кы степеннээх лауреат, Хоттоор нэһилиэгиттэн ССРС уонна СР культуратын туйгуна, тыыл, үлэ, сцена, коммунистическай партия ветерана, Хотугу кэһөрүллүү кыттыылаах, быйыл 80 сааһын туолар ытык кэлин Афанасий Дмитриевич Аммосов 1-кы степеннээх дипломант буоллулар.

Конкурс саамай улахан биримиин–Гран-прины бэйэтин тыыллыгар уонна матыыбыгар "Бос ыйа" уонна Христофор Максимов матыыбыгар "Хомус" диэн ырыалары толорбут Чакыр нэһилиэгиттэн Афонина Андреева ылла. Кинизхэ Эрилик Эристиин сиэнэрин уонна "Христофор Максимов" фондатын анал бириистэрэ туттарыллыннылар.

Түгэхинэн туһанан, "Маарыкчаан" Сыылаан кэмнэн аатыттан бириистэри туруорбут Трофим, Иннокентий Максимовтарга, Эрилик Эристиин сиэнэриттэр, "Күбэй", "Кылыһах" ансамбылларга, Николай Макаров оҕолорутар, сиэнэриттэр, Чурапчытаабы физкультуура уонна спорт институтуттар, улуустаабы культуура салаатыттар, Чакыр нэһилиэгин дьаһалтатыттар, нэһилиэк ветеринарнай учаастаттар, Дмитрий Соловьев биирэ үөрэммит доҕотторугар, кылааһын салайаччытыттар В.В.Никоноваҕа, Чакырдаабы "Күнчээн" уһуйаанга, нэһилиэк предпринимателлэриттэр Надежда Гуляеваҕа, Прасковья Оконешниковаҕа, Любовь Петроваҕа, Аграфена Софроноваҕа, Михаил Михайловка, Татьяна, Михаил Адамовтарга уонна кинилэр оҕолорутар, "Хатыҥнаах" түөлбэ олохтоохторутар, пенсионнердар түмүүлэриттэр уонна кыттаччылары, көрөөчүлэри сылаас, мөккүмэх аһынан күндүлээбит Прасковья Оконешниковаҕа, "Күнчээн" уһуйаан үлэһиттэриттэр истиг махтальбытын тиэрдэбит.

Пелагея ВАСИЛЬЕВА.

Россельхозбаан сонуннара

РоссельхозБанк
Якутский региональный филиал

Саха Республикатын Президенэ Егор Борисов тыа сирин биир кэлим сайыннарар миэрэлэри биҥэриитэр Ыйаах тыа сирин олохтоохторо дьиэлэрин-уоттарын, суолларын-иистэрин тупсаралларыгар, сүөһү ахсаанын субсидия биэрэн элбэтэллэриттэр эмиэ туһуланар.

Государственнай бюджет туһунан сокуонунан быйыл тыа хаһаайыстыбатын эйгэтигэр республика элбэх үбү-харчыны (инвестиция) көрдө. Ону таһынан нэһилиэктэлэрэ пуунарта гааны ыыллэрэргэ көрүллүү үп эмиэ улаатта.

"Россельхозбаан" биэрэр кредиттэрэ тыа сирин сылыгар саамай сөпкө туһаайыллыллар. Ол курдук, сүөһү атыылаһыыгыгар, сааскы ыһыы үлэтигэр, тыа хаһаайыстыбатын фермаларын тутуутутар, өремүөннэйиитигэр, дьиэ кэргэнин тэриллэр эт-үүт фермаларын сайдыытыгар анаан кредиттэр бааллар. Ону таһынан чаҕылхай дьону кредиттэһии, кэтэх хаһаайыстыба сайдыытыгар субсидиялаах кредиттэр, үрдүк бырыһыаннаах кредити сабыы уонна тыа сиригэр туризм, атыы-тутуу, эргиэн ораас көрүүгэрэ сайдарыгар анаан ораас көрүүгэрэ эмиэ бааллар.

Бу үммүт 2013 сылга юлийиэннэри кытта үлэни үрдүк таһымнаах тутуу, тыа сирин сайдыытыгар күүстээх үлэни ыытыы бөҕөлөр буолар. Маннан ыла нэдиэлэтээҕи сонуннарбытыгар кредиттээһин көрүүгэрин, баан өөгөлөрүн сиҥилии таһаарыахпыт.

Пресс-кинн.

Дьиэни атыылаһар, туттар кыаллар буолан иһэр

(үһүс түһүмэҕэ)

"2012-2016 сылларга хаачыстыбалаах дьиэнэн-уотунан хаамчыйыы" өрөспүүбүлүкэтээҕи программа механизмнарын туһунан суруйуулары түмүктүүрбүтүгэр, бюджет эйгэтин үлэһиттэригэр аналлаах подпрограмма уонна суобаһа суох тутаччылартан эмсэҕэлээбит дьону өйөөһүн миэрэлэрин тустарынан кэпсиэхпит.

Бэрэбиэркэлэммит ньыма

"Бюджет эйгэтин үлэһиттэрин дьиэнэн-уотунан хаамчыйыы" подпрограмма олоҕурар механизма өрөспүүбүлүкэҕэ 2010 сылтан үлэлиир. Бу хайысханы үбүлээһин сылтан сыл улаатан иһэр. 2010 сылга бюджет үлэһиттэригэр дьиэҕэ-уокка 111,5 мөл. солкуобай көрүллүбүт эбит буоллаҕына, 2011 сылга - 150,6 мөл, оттон 2012 сылга - 207 мөл. кэрингэ солкуобайы ыыттылар.

Аастыт сылга төлөбүрү ылбыт 260 киһи дьиэлэннэ. Ордук улахан үбү бу хайысхаҕа Мэнгэ-Хаҥалас (26 мөл. солкуобай), Амма (20 мөл. солкуобай) уонна Сунтаар (18 мөл. солкуобай) улуустара туһаҕа таһаардылар.

Подпрограммаҕа кыттааччы-улуустар составтара сылтан сыл уларыйан иһэр. Ити оройуоннга тугуу ыытыллыбыттан уонна олохтоох бюджет үбүттэн тутулуктанар. Ол курдук, быйылгы дьылга социальнай төлөбүрү өрөспүүбүлүкэ 15 улууһун олохтоохторо ылыахтарын сөп. Баҕартан бастакынан Дьааны, Булуу, Кобөйи уонна Ленскэй оройуоннара тураллар.

Социальнай төлөбүрү олорор усулуобуйата туһсарыылларыгар наадыйара билиниллибит бюджет эйгэтин үлэһитэ ылыан сөп (судаарыстыбаннай эбэтэр муниципальнай тэриллии бюджетыттан үбүлээн, коммерческайа суох судаарыстыбаннай эбэтэр муниципальнай тэриллэҕэ үлэлиир киһи).

Олорор улуускар эбэтэр куорат уокурутар элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута өлүүлэһэн кыттыы туһунан дуогабарга олоҕуран, харчыны дьиэни тутуу бүтэнник чаах туһун төлүүргэ уонна тутаччыны кыттта олорор улуускар эбэтэр куорат уокурутар атыы-тутуу туһунан дуогабарга олоҕуран, олорор дьиэ сыанатын итэҕэс чаах сабыыта туттуохха сөп.

Социальнай төлөбүр дьиэ сыанатын 35 бырыһыанныгар тэҥнэһэр. Ити олорор дьиэнэн хаамчыйыы стандартыгар тиҥэриэн суоттанар (соҕотох киһиэхэ - 33 кв. миэтэрэ, икки киһилээх дьиэ кэргэнигэ - 42 кв. миэтэрэ уонна үс уонна үстэн элбэх киһилээх дьиэ кэргэнигэ хас биирдиилэригэр 18 кв. миэтэрэ).

Программаҕа кыттарга былаас олохтоох органыгар маннык документтары бэлэҥнэр:

- Программаҕа кыттааччыны уонна кини дьиэ кэргэнин хас биирдии чилиэнин туоһулуур документтар.

- Программаҕа кыттааччы уонна кини дьиэ кэргэнин чилиэннэрин быһыытынан ыйбыт дьоҥо бэйэ-бэйэлэрин иккилии ардыларыгар аймахтыыларын бигэргэтэр документтар.

- Дьиэ кэргэн составын туһунан ыспыраапка.

- Муниципальнай эбэтэр судаарыстыбаннай тэриллэ(эт)тэн, үлэлиир сиртэн ыспыраапка.

- Өлүүлэһэн тутуута кыттыы туһунан дуогабарга эбэтэр атыы-тутуу туһунан дуогабарга ыйыллыбыт кыбартыыра сыанатын араастаһыытын төлүүргэ, социальнай төлөбүрү учуоттаан туран, кыттааччы, итиннэ кини дьиэ кэргэнэ дьиэ сыанатын бэйэлэрин эбэтэр иэс ылбыт харчыларынан төлөөбөр кыахтаахтарын туоһулуур документ.

Суобаһа суох тутаччылартан эмсэҕэлээбиттэргэ көмө

Өрөспүүбүлүкэ Бэрэсидьиэнин сорудаҕынан былырыыннааҥтан суобаһа суох тутаччылартан эмсэҕэлээбиттэргэ судаарыстыбаннай көмө механизма үлэлиир.

Өрөспүүбүлүкэ сиригэр-уотугар баар уустуктардаах тутуулар кэрэхсэлэрэ бигэргэтиллиннэ. Манна Дьокуускай куорат уонна куорат Жатай уокуругун 12 объекта киирдэ. 2012 сылга судаарыстыбаннай төлөбүргэ 350 киһи сайабылыанньа суруйбута, дьыл түмүгүнэн баҕартан 194-рэ барыллаан 122 мөл. солкуобай кэринэ көмөҥ ыллылар.

Кыбартыыраны (олорор хоһу) атыылаһар сыаллаах элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута кыттыы туһунан дуогабар түһэрсибит, бу документ бары усулуобуйатын суобастаахтык толорбут эбэтэр толоро сылдьар эмсэҕэлээбит дьон, оттон тутаччы дуогабар быһыытынан элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута уонна дьиэни биэрбитэ эбэһээтэлистибэтин толорботох түгэнигэр, быйыл муниципальнай оройуон дьаһалтатыгар сайабылыанньа биэрэн укпут харчыларын төлөөрүөхтэрин сөп.

Социальнай төлөбүр кэмэйэ дьиэни тутаччыны кытта түгэрсиллибит дуогабар быһыытынан угуллубут үлкэ тэҥнэһэрин бэлэхтиибит.

Сайабылыанньалары уонна документтары ылыы быйылгы дьыл олунньу 1 күнүттэн кулун тутар 1 күнүгэр диэри Дьокуускай куоракка, Октябрьскай уулусса 20/1№-гэр, 109 кабинекка сарсыарда 9 чаастан күүс 1 чааска диэри ыытыллыаҕа.

Социальнай төлөбүргэ сайабылыанньаны таһынан маннык документтар ирдэнэллэр:

1. Киһи кимэн туоһулуур документ.

2. Элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута кыттыы туһунан тутаччыны кытта түһэрсиллибит дуогабар.

3. Суут маннык аактара:

- Тутаччыны кытта элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута кыттыыта түһэрсиллибит, тутаччы эбэһээтилистибэтин толорботох дуогабарын көтүрүү туһунан суут сокуоннай күүһүгэр киирбит быһаарыыта.

- Тутаччыны кытта элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута кыттыыта түһэрсиллибит, тутаччы эбэһээтилистибэтин толорботох дуогабарын толоммут харчыны тутан ылыы туһунан суут сокуоннай күүһүгэр киирбит быһаарыыта.

- Гражданин уустуктардаах объекта баар кыбартыыраны (олорор хоһу) бас билэр быраабын билиннэр суут сокуоннай күүһүгэр киирбит быһаарыыта эбэтэр арбитражнай суут тутаччы кыбартыыраны (олорор хоһу) гражданин бас биллиитигэр биэрэргэ булгуччулуур быһаарыыта (уураах).

- Суут ыйыллыбыт сайабылыанньа көрүллүбүтүнэн уонна гражданскай суут производствотынан көҥүлэммитинэн сибээстээн, тутаччыны кытта элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута кыттыыта түһэрсиллибит, тутаччы эбэһээтилистибэтин толорботох дуогабарын көтүрэр туһунан исковой сайабылыанньаны ыларга уонна (эбэтэр) дуогабарынан төлөммут харчыны тутан ылыыга аккаастыырын туһунан быһаарыыта.

- Арбитражнай суут кредитор ирдэһиннин кредиторлар ирдэһиннэрин реестригэр киллэрэр туһунан быһаарыыта.

- Арбитражнай суут гражданин тутаччыны кытта элбэх кыбартыыралаах дьиэни тутуута кыттыыта түһэрсибит, тутаччы эбэһээтилистибэтин толорботох дуогабарынан төлөммут харчыны кредиторлар реестрдэригэр киллэриллибит кредиторлар ирдэһиннэрин толоруу кэмнэриттэн ордон хаалбыт иэстээхтэр малларын-салларын суотугар тутан ыларга быһаарыыта.

Уһук хотугу оройуоннартан уонна оно тэҥнэммит сирдэртэн көһүлүөрүгэр бэриллибит дьиэҕэ субсидия харчытын атын өрөгүйүөннэргэ суобаһа суох тутаччыларга иитэйбит дьоҥҥо судаарыстыбаннай өйөбүл миэрэлэрэ туспа көрүлүннүлэр.

Ол курдук, Ростовскай, Калужскай уонна Ивановскай уобаластарга харчыларын дьиэ тутуутугар сатала суох укпут 17 киһи 2012 сылга 37 мөл. кэринэ солкуобайы ылылар. Төлөбүр кэмэйэ өрөгүйүөннэгэ дьиэ сыаната суоттанар кэмигэр туруоруллубут дьиэ 1 квадратнай миэтэрэтин сыанатыгар тиҥэриэн ааҕыллыбытын бэлиэтиибит. Онон харчытын төннөрбүт киһи өр күүгүнүт дьиэтин, дьэ, кэмнэ-кэмҥэс, атыылаһар кыахтанар.

2013 сылга бу сыалга 50 мөл. солкуобай көрүллүөҕэ былааннанар

Документтары быйылгы дьыл тохсунньу 19 күнүттэн ыам ыйын 19 күнүгэр диэри Дьокуускай куоракка, Аммосов аатынан уулусса 8№-гэр, 220 кабинекка туталлар. Билсэр телефоннууттут 8(4112) 34-11-18.

Сайабылыанньаны кытта маннык документтар барыа илистэрин куоҥуйалара туттарыллар (дьиэ документ):

- Киһи кимэн туоһулуур документ.

- Дьиэни өлүүлэһэн тутуута дуогабар эбэтэр өлүүлэһэн тутуута инвестициялаһын дуогабара.

- Эмсэҕэлээбит киһи баантта баар лицевой счетун реквизиттэрэ.

Сергей МУКСУНОВ.

Спорт

ЭДЭР ТУСТУУКТАР КҮРЭХТЭСТИЛЭР

Халламмыт сылыйыах курдук буолан баран эмиэ тыныйан, Чурапчыбыт сэлиэннэтэ аан туманынан бүрүлүннэ. Арай ону билиммэтэхтии Д. П. Коркин аатынан Чурапчытааҕы интэриниэт-оскуола тустуутун саалыгар тириитит-хоруппут уолаттар тустан бурҕачыстылар.

Олутэньу 1-2 күннэриттэр Российскай Федерация үрүн көмүс призера, 1995 с. "Великобритания кубогын" иһин норуоттар икки ардыларынааҕы турнир үрүн көмүс призера, Грецияҕа, Турцияҕа, Англияҕа буолбут аан дойдутаабы турнирдар призердара, Н. Н. Тарскай бириинин иһин республика чемпионтын 1994 с. чемпиона, алта төгүллээх призера, 2006 с. ыытыллыбыт СР норуоттарын тордус спортивнай оонньууларын боруонса призера, Дьокуускай куорат 1996, 1998, 1999 сылларгаах чемпиона, Советскай Союз спордун маастара Егор Семенович Красильников бириинитэр 17-18 саастаах уолаттарга республикатааҕы турнир Чурапчыга буолан ааста.

Бу түһүлгэҕэ СОУ, Дьокуускайдааҕы 3-с №-дээх спортивнай оскуола, Уус-Алдан, Таатта, Амма, Чурапчы эдэр бөҕөстөрө мунньуннулар. 10 ыйаахыннга 111 бөҕөс 3 көбүөрүнэн тириитэ-хорутта күрэхтэстилэр. Күрэхтэһиэни үөрүүлээхтик аһыыта судьуйа Гаврил Неустроев салайда. Улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы В. И. Илларионов, Д. П. Коркин аатынан республикатааҕы өр спортивнай оскуолатын дириэктэрэ Н. Н. Гуляев, Мугудай нэһилиэгин баһылыга К. И. Пермяков, Чурапчытаабы физкультуурунай институт проректора Я. П. Оконешников, күрэхтэһиэн кылаабынай судьуйата М. В. Ноговицын кыттааччылары, спорду сэнээрээччилэри истингник эҥэрдэлээтилэр, көбүөрэ ситиһиилэри баҕардылар. Бу тэриллибит түһүлгэ хаһаайына Е. С. Красильников эдэр тустууктарга ситиһиилэри, тустуунан угумнаахтык дарыктаналларыгар, оскуолаларын, учууталларын аатларын үрдүктүк тутталларыгар ыҥырда, күрэхтэһиэни тэрийээччилэргэ, спонсордарга махтанна.

Быйыл бэйис төгүлүн ыытыллар Егор Красильников бириинитэр эдэр бөҕөстөр үүтэй бэлэмнээхтэрин, кыайыыга дьулуурдарын көрдөрдүлэр. Ыйаахыннарга кыттааччы элбэх буолан, түһүгэр сытыы киирсиилэр буоллулар. Көбүөртэн хас кыайыы кынаттанан, хас хотторуу хомолтолоох тарыстылар. 54 кг 13 бөҕөс тустубутуттан хара бастакыттан сытыы киирсиилэри Христофор Потапов (ЧРОСИО) көрдэрде. Ол курдук, утарсааччыларын барыларын кыайталаан, түмүк киирсиигэ Миша Скороходкины кыайда. Миша ситэ бэлэмнэммэхэ эрэ албас оногобун диэн бойдэ хоттордо. Онтон 63 кг ЧРОСИО уолаттара Дьулус Сивцев уонна Дьулус Горохов утарсааччыларын үнтү кумахтаан үксүн лаппа хотон, финалга көрсүбүттэриттэр кыайыыны Сивцев ылла.

Егор Красильников быйылгы турнирын кыайыылаахтара, призердара:

38 кг – Вадим Неустроев (ОРУ), Оконешников Ваня, (3-с №-дээх оскуола), Бетчинов Сергей (ЧРОСИО), Гридов Эдуард (ЧРОСИО),42 кг Милютин Афоня (ОРУ), Неустроев Витя (ЧРОСИО), Заморщиков Максим (ЧРОСИО), 46 кг – Венэель Афоня (3-с №-дээх оскуола), Константинов Петя (3-с №-дээх оскуола), Тотонов Дьулус (ОРУ), Сыромятников Юрий (3-с №-дээх оскуола), 50 кг – Оконешников Роберт (ЧРОСИО), Эспек Витя (ОРУ), Григорьев Аркадий (Нам), Михайлов Рома (ОРУ), 54 кг Потапов Христофор (ЧРОСИО), Скороходов Миша (ЧРОСИО), Сивцев Капитон (ЧРОСИО), Сынгалаев Женя (ЧРОСИО), 58 кг – Соркомов Эрхан (ОРУ), Ефимов Петя (Амма), Корякин Сеня (ОРУ), Павлов Айаал (ЧРОСИО), 63 кг – Сивцев Дьулус (ЧРОСИО), Горохов Дьулус (ЧРОСИО), Васильев Айсен (Уус-Алдан), Софронов Софрон (ОРУ), 69 кг Аммосов Игорь (ЧРОСИО), Шеломов Дьулус (ЧРОСИО), Афанасьев Афоня (3 №-дээх оскуола), Аммосов Сеня (ЧРОСИО), 76 кг – Парников Артур (Нам, ОРУ), Охлопков Сергей (ЧРОСИО), Куприянов Руслан (Амма), Петров Стас (ОРУ), 76 кг – үөһэ Толстоухов Рома (Интэриниэт-оскуола, Амма), Малышев Витя (ЧРОСИО), Федоров Арсен (Дириҥ).

Күрэхтэһиэн түмүгэр кыайыылаахтар түһүлгэ мэтээлинэн, Е. Красильников мөссүөннэх грамотанан, сыаналаах бириистэринэн наҕараадаланнылар. Бириистэри түһүлгэ хаһаайына Е. С. Красильников, М. В. Ноговицын, уо. да. туттардылар.

Элбэх тустуук анал бириистэринэн наҕараадаланнылар. Ол курдук, саха бастакы тустуугун П. И. Николаев (Томмот) аатынан бириинни Соркомов Эрхаан (ОРУ), "Кыайыыга дуьулуурун иһин" бириинни Аммосов Игорь (ЧРОСИО) ылылар. "Турнир бастыҥ бөҕүнэн" Сивцев Дьулус (ЧРОСИО) аатанна. Күрэхтэһиэн тэрээһиннээхтик барыытыгар спонсордар көмөлөрө улахан суолталаах буолара биллэр. Ол курдук, бу турнирга Е. С. Красильников доҕотторо, аймахтара, Мугудай нэһилиэгин дьаһалтата, П. И. Николаев оҕолоро, улуустаабы спорт салаатта, КУМИ, "Алмаазэргиэнбаан" Чурапчытаабы филиала, "Олук", "Миллениум", "Уйгун" маҕаһыыннар, Дьокуускайдааҕы "Мугудай түмсүү, "Булт" маҕаһыын, "Сахастройактив", "Юниор Компания", Д. П. Коркин аатынан ЧРОСИО коллектива спонсордаччынан, тэрийээччинэн буоллулар.

Күрэхтэһиэн кэнниттэн уолаттар ортолорутар хапсаҕайга абсолютнай чемпионат ыытылынна. Барыта 20 бөҕөс кыттыбыттыттан утарсааччыларын кылбардык кыайталаан, полуфиналга Роман Толстоуховы, финалга Сергей Охлопковы оҥорторон, 10 "б" кылаас үөрэнээччитэ Игорь Аммосов чемпүйүөн үрдүк аатын ылла, сыаналаах бириинэн наҕараадаланна.

Платон КОРКИН,
Россия Сурунаалыстарын союзун чилиэнэ.

БАСТЫҢ ПЕДАГОГ, ЧУЛУУ УЧУУТАЛ

Гавриил Михайлович Яковлев - ЧРОСИО физикаҕа учуутала, Россия уонна Саха Республикатын үтүөлээх учуутала, Россия үөрэҕириитин туйгуна, республикатааҕы "Сыл бастыҥ учуутала - 1992" күрэх кыайыылааҕа, Бүтүн Россиятааҕы "Сыл бастыҥ учуутала - 1993" күрэх суперфиналыҥа, Кыһыл көмүс "Россия учуутала" бэлиэ хаһаайына, методист - учуутал, "Саха Азия оҕолоро" фонда лауреата, учууталлар идэлэрин үрдэтэр институт үрүҥ көмүс бэлиэтин хаһаайына, икки төгүл Соросовскай учуутал, Бүтүн Россиятааҕы Зимниэр аатырыгар Гран 5 төгүл кыайыылааҕа, икки төгүл республикатааҕы физика учууталларын олимпиадаларын кыайыылааҕа, национальнай быраайыактар чэрчилэринэн ыытыллыбыт Россия Президенин В.В. Путин "Россия бастыҥ учуутала-2006" күрөҕүн кыайыылааҕа.

Учуутал идэтэ - ууспут, элбэх сыраны, билиини - көрүүнү эрэйэр улуу идэ. Эдэр киһи духуобунай өйүн - санаатын, иннин олоҕун, кэлэр кэскилин оҥкуллаан, чоҥчулаан, чочуйан биэрэр, кини олоҕун уйгута чэчириин сайдарын туһугар алгыстаах ааны арыйар, күүс - көмө, өйөбүл - тирэх буолар кэрэ киһи.

Оҥоруу учууталлартан биирдэстэриэн Д.П. Коркин аатынан Чурапчытаатаҕы республиканскай спортивнай интэриэнээт - оскуола чаҕылхай физигэ Россия уонна Саха республикатын үтүөлээх учуутала, Россия үөрэҕириитин туйгуна Гавриил Михайлович Яковлев буолар.

Учуутал идэтин таларга бастакы кыымы сахпыт, эрдэттэн бэлэмнээбит, оҕо сааһыттан олоҕун суолун ыйбыт дьоһун - мааны дьонунан күн-күбэй ийэтэ Парасковья Васильевна, айбыт аҕата Михаил Иванович Яковлевтар дыэ кэрэттэрэ буоллаллар. Ийэтэ Парасковья Васильевна учуутальынан, иитээччинэн үлэлээбитэ, үчүгэйдик үөрүүлүүрэ, балалайкаҕа оонньуура, оччолорго общественнай үлэҕэ актыыбынайдык кыттар ийэлэртэн биирдэстэрэ этэ. Дьоҥно - сэргэҕэ оҕуруотчутунан, дьулуурдаах сир асчытынан биллэрэ. Кини оҕолорун батыһыннара сылдьан, ийэ айылҕаны таптыырга, ытыктыырга, сиэри - туому тутуһарга, сир астыырга үөрэтэрэ. Олус холкутук сыыһаларын - халтыларын ыйан - кэрдэн, үөрэтэн - такайан олохчо бэлэмнээрэ. Аҕата Михаил Иванович өр кэмнэ история учуутальынан, оскуола дириэктэринэн, кэлин араас салайар үлэлэргэ үтүө суобастаахтык үлэлээбитин дьоно - сэргэтэ үтүө тылынан ахталлар. Аҕа уолаттарын айылҕалыын алтыһыннарбыта, булт мылдыр соноруттар сыһыарбыта, ханнык да үлэттэн толлон турбакка ылсан, бүтэрэн - оборон иһэргэ уһуйара, субалыраа - амалыыра.

Кини быһыытынан кииллийэн, үүнэн - сайдан, буһан -хаган тахсыытыгар, учуутал идэтин дуоһатынан ыытнарыгар, улахан олох кэнэ дуолугар бэйэтин миэстэтин таба тайанарыгар төрүөт буолбут дьоннорунан, биллэн турар, иитиит - үөрэппит учууталлара: К.С. Захарова, А.С. Иванова, математиктар Л.А.Дьяконов, М.Д. Неустроев, С.Ф. Лазарев, физик А.А. Попов, химия учуутала Л.Н. Дьяконова буоллаллар.

Гавриил Михайлович 1976 сыллаахха Саха государственнай университетын бүтэриэҕиттэн 36 сыл устата Чурапчытаатаҕы республиканскай спорт-оскуолатыгар физика учуутальынан таһаарыылаахтык, эдэрдии эрчимнээхтик үлэлии - хамсыы сылдьар.

36 сыл эттэххэ дөбөҥ. Ити тухары айылҕаттан айдарыылаах, талаанныах учуутал төһөлөөх үгүс оҕону физика курдук уустук предметтэ үөрэтэн - такайан, умсугутан билии кэнэ аартыгар, олох үллэр үөһүгэр атаарбыта буолуой?!

Спорт-оскуола – бу ураты оскуола. Кэнэ нэлэмэн Сахабыт сирин барыы улуустарыттан эт - хаан, өй - санаа өттүнэн сайдар баҕалаах араас таҥнаах оҕолор кэлэн, биир дьиэ кэргэн курдук олорор, үөрэнэр, дьарыктанар көмүс ньэкэ уйалара, үүнэр - сайдар кыһалара. Манна спорка сүгүрүйэр, оҕону сөбүлүүр, өйдүүр, өйүүр эрэ киһи үлэлиир, тардыһар оскуолата.

Баара - суоҕа 21 саастаах физик уол оҕолор куттарын туга сүүйбүтэ. Кинилэр курдук спорду өрө тутара, волейболист бэрдэ, саахымакка оскуолатын, улууһун чиэмпиэнэ үгүстүк көмүскэбит, бастын сүүрүк, теннисчит, боксаҕа маастарга кандидат, республика 5 төгүллээх чемпиона, Дальнай Восток уонна Сибиир призера, тохтуу түстэххэ, хор биир чаҕылхай ырыаһыта буолан, тута "бэйэ киһитэ" буолбута.

Үчүгэй учуутал, тапталлаах кылаас салайааччыта үлэҕэ, үөрэххэ, спорка сүрүн көҥүлээччи, солбуллубат сүбэһит, истиҥ доҕор. Сыыстан сыл Гавриил Михайлович салайар кылааһа оскуола иһинэн кылаастар икки ардыларыгар ыытыллар хас да түһүмэхтээх "Саха - спарт" күрэх түмүгүнэн малдьы иннини күөнтэ сылдьара да, кини талааннаах салайааччы, оҕо дуоһатын "инженерэ" буоларын толору туоһулуур.

Маны тэнэ сорсуннаах, байанайдаах булчут. Саас, күһүн айылҕалыын алтыстаҕына, кини ураты альпааах күүһүн ингэринэҥинэ, тааһыллыбат таабырынын, ис кэрэтин сыыһын аайы саҥалыы арыйдаҕына, күүһүгэр күүс эбинэр, өйө - санаата дьэҥкэрэр, улаҕалаах толкуйа тобуллар, инникини кэрэһэлиир үгүс былааннар күөрэйэллэр. Аны булт, айылҕа абылаҥын туһунан бүппэт үгүс кэпсээнэ сылайбыты сыныьатар, оҕо - аймаҕы умсутутар, кэрэхсэтэр, сэргэхситтэр, тус олохторугар, тулалыыр эйгэҕэ ураты сыһыаны олохтуур.

Гавриил Михайлович учуутал быһыытынан бэйэтин суолун булбут төрүөтүнэн буолар: оҕоҕо таптал, кини быһыытынан сиэрдэх буолуу, үлэҕэ ис сүрэхтэн бэриниэ, үөрэтэр предмети сөбүлээһин, оннооҕор сатабыллаахтык сыһыарыы, спорду олоҕун аргыһа оноотуу.

Учуутал талан ылбыт идэтигэр умсулҕана үлэтигэр өрүү саҥаттан - саҥаны, интэриэһинэйтэн - интэриэһинэйи, солуктан - солуну көрдүүрэ көҕүлүүр, үлэ үөһүгэр кынаттыыр.

Талааннаах педагог үлэтин биир саамай сөбүлүүр хайысхатынан - дьоҕурдаах оҕону кытта үлэ. Ханнык баҕарар учуутал кизэн туттуута, үөрүүтэ – үөрэнээччилэрин ситиһиитэ.

Кини дьарыктыыр оҕолоро сылын ахсын ыытыллар физика олимпиадаларыгар мэлдьи ситиһиилээхтик кытталлар. Улуус олимпиадатыгар 1-кы-2-с миэстэттэн, СР Государственнай олимпиадатын суперфиналларыгар 1-кы–3-с миэстэлэртэн өрүү түспэттэр. Бүтүн Россиятааҕы норуоттар икки ардыларыныаҕы олимпиадаларга тийиэ кыттан, бириистээх миэстэлэргэ тиксэллэр - бу буолар учуутал сыралаах күнү-түүнү аахсыбакка түбүгүрэр үлэтин түмүгэ.

Холобурга кэпсээтэххэ, 1997 сыллаахха интэриэнээт - оскуоланы бүтэрбит Петя Флегонтов 10-с – 11-с кылаастарга үөрэнэ сылдьан, республикатааҕы турга I-кы миэстэни, суперфиналга I-кы, III-с миэстэлэри ылаттаабыта, Соросовскай олимпиадаҕа ситиһиилээхтик кыттыбыта, Румынияҕа ыытыллыбыт норуоттар икки ардыларынааҕы физика олимпиадатын Дьокуускайга ыытыллар "Туймаада - 97" норуоттар икки ардыларынааҕы олимпиадалар призердара. Олор түмүктэриэн кини МГУ механико - математическай факультетыгар үөрэххэ киирбита. Билигин Петр Петтааҕы, республикатааҕы, регион конференцияларыгар I-кы, II-с степеннээх дипломунан бэлиэтэммиттэрэ, "Барҕарыы" фонда стипендиаттара буолбуттара.

Билии сырдык уоҕун күнтэн күн сылайбанка иитэрэр эдэрдии эрчимнээх новатор - учуутал биир идэлээхтэриэр республика, улуус иһиэн араас хайысхалаах авторскай куурустары ыытан, аһаҕас уруоктары биэрэлээн, методическай брошюралары таһаартаан, педагогическай үлэтин уопутун кэнэтиик тарҕатар, сүбэлиир, үөрэтэр. Кини иитиит - уһуйбут оҕолоро олохчо тус суолларын буланнар, Россия араас регионнарыгар, республика үгүс улуустарыгар ситиһиилээхтик үлэлии - хамсыы, олох уйгутун уһанса сылдьаллар.

Гавриил Михайлович истиҥ сүбэһитинэн, тапталлаах кэргэнинэн эмиэ олоҕун бүтүннүүтүн үүнэр кэлүөнэни иитиигэ анаабыт, нуучча тылын учуутальынан, дириэктэри үөрэх чаһынар солбуйаччынан айымньылаахтык үлэлээбит Россия үөрэҕириитин туйгуна Дарья Степановнаны уоллаах кыыс оҕону төрөтөн, үрдүк үөрэҕи бүтэртэрэн, ыал дьон, үлэһит оҥортоон, сиэн оҕо үөрүүтүн биллилэр, эһээ, эбээ дэгитиллэр.

Ытыктабыллаах Гавриил Михайлович, Эйигэн Россия, Саха сирин куоҥкурустарын кыайыылааҕын, үүнэр кэлүөнэни иитии - үөрэтии үрдүк, эпиэттээх эйгэтигэр таһаарылаахтык үлэлиир новатор - учууталы, бастын педагогу "Россия үтүөлээх учуутала" үтүө ааты ылбыккынан бүтүн коллектив үөрэн, долгуйан туран эҕэрдэлиибит, киэн туттабыт, өйдүүбүт, өйүүбүт.

Өйдүүбүт, Эн, эдэр эрдэххиттэн эрчимнээх, ирдэбиллээх, өрүү үлэҕэр үрдүккэ талаһар күүстээх саная ааҕын!

Өйүүбүт, Эн, оҕо - ыччат туһугар бүтүн олоххун, сүрэҕин сырдык төлөнүг анаабыт ытык дьыллаҕыт!

Үөрэбит, киэн туттабыт - эргиччи ситиһиилээх, чиҥ билиилээх, олохчо көрөни эрэ түстүүр аналлаах Россия уонна Саха сирэ киэн туттар чулуу учууталларын ахсааныгар киирбит холобурдаах олохчунан!

Баҕарабыт күн сиригэр кыһиэхэ эрэ бэриллэр чэгиэн - чэбдик дорообуйаны! Дьиэ кэргэнигэр, тус бэйэҕэр уостубат уйгуну, дьоллоох олоҕу! Айымньылаах үлэн арыы - сыа буолан алла туруохтун, үүт үрүйэ буолан, үрүлүйэ сүүрүгүрдүн, ыһар сырдыҥ күн көмүс утаҕа буолан тэнийэн, кэнэн, үксэн иһиэхтин! Дом ини дом!

Екатерина Ивановна ОСИПОВА,
СР үөрэҕириитин
Д.П.Коркин аатынан
Чурапчытаатаҕы
республиканскай
спортивнай интэриэнээт
- оскуола директора.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Требуется представитель в кредитной организации. Резюме отправить на askins_fly@mail.ru, **тел: 8-914-293-98-71.**

***

Атыылыыбыт:
- Соҥуллар будааны
- «Минск» мотоциклы
- Чурапчыттан чугас 4 бизнэс олохтоох атыыры
- Бензиниэн барар «Кедр» мини-пилорамаҥы.

Билсэр тел: 8-914-103-16-31, 42-666.

***

Быйыл киэрбит, сана, 2 хостоох, толору хаачыллыылаах дьиэни арендаҕа биэрэбит. Сыаната кэпсэтиннэр.

Билсэр тел: 8-964-424-63-01.

***

Сайт оҥоробут (6 сыл уопут).
Тел: 8-914-270-49-32.

***

Олунньу 8 күнүттэн бойдиэ сылдьар ыттары суох оҥоруу үлэтэ саҕаланы ыытыллаллар иннитиннэрэбит, босхо ыытыт ыккыт дьиэтигэр кэлбэт түгэнигэр эпиэтиннэҥи дьаһалта сүкпэт.

"Чурапчы нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата.

***

Баһынай хаһаайыстыба салайааччылара!

2012 сыллааҥы салайааччы бэйэтин отчуотун бу сыл олунньу 20 күнүтэр диэри 5-с кабинекка кэлэн туттараргытыгар. Кулун тутар 1 күнүттэн ыстараап санкцията аарыллыарын сэрэтэбит. **Билсэр тел: 41-469.**

Чурапчытаабы пенсионнай фонда.

МАХТАНАБЫТ

Биһиги дьиэ кэргэн таптыыбыт аҕабыт, эйэҕэбит, Чурапчы нэһилиэгин олохтоох Дмитрий Николаевич Аммосов ыалдьан, сэҥээрэ күн сирэйиттэн барбыта 40 хонуогун туолар.

Кини Өлүөхүмүттэри тыа хаһаайыстыбатын техникумун бүтэрэн баран Чурапчытаабы ОДьКХ тэриллиэҕиттэн олоҕун тиһэх күнүгэр диэри 20 сыл үтүө суобастаахтык үлэлэбита. Үлэтин таһынан тэриллэтин, улуусун спортивнай олоҕор мэлдьи ыытара, дуобанка маастара наадыйат аатын ылбыта. Кини үтүө күрэхтэһиилэргэ кыайан, мистэлэһэн, грамталардаах, мэтээлээх үөрэн-көтөн кэлэр буолара.

Күнду аҕабытын олус соҥуччу сүтэрбит ыарахан куннэрбитигэр күүс-кэмэ, өйбүл буолбут дьоммутугар: ис дуоһатыттан соболон үлэлэбит тэриллэтин хамыыстыбалар (дириэктэр Е.И. Савин, профком председателэ И.Г. Макаров), хара манбайы тутаахтан камаастут АРДС сотрудниктэрэ (салайааччы П.П. Пинигин), Чурапчытаабы государственнай физкультуура уонна спорт институтун коллективылар (ректор И.И. Готовцев, проректор Я.П. Оконенников), Д.П. Коркин аатынан ЧРОСИО коллективылар (дириэктэр Н.Н. Гуляев, профком председателэ А.М. Малышева), Чурапчы-Дьокуускай такси сулуспатын суоппардарыгар уонна диспетчиэрдэриэр, оскуолаҕа, техникумҥа бөҕөргө үөрүүлэр табаарыстарыгар, дуоһаттыт доҕотторугар, ыалларбытыгар, иэйэбит дьиэгэлэриэгэр, аҕабыт бары табаарыстарыгар, истиг доҕоттар Иван Иванович Новгородовка, аймахтарбытыгар, бары кэмэлэстут дьоммутугар истиг махталбытын тиэрдэбит.

Үтүө саналаах дьоммутугар бары үчүгэйи, үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри баҕарабыт.

Кэргэнэ, оҕолоро, кэйиитэ, сиэнэлэрэ.

Күнду таптыыр кэргэним, аҕабыт, эйэҕэбит
ОКОНЕШНИКОВ Николай Васильевич
бу дьыл олунньу 5 күнүгэр үйүн ыарахан ыарыытыттан олохтон туораабытын билэр дьоммутар, үөлэһиэхтэриэгэр, аймахтарыгар иэйиитиэннэрэбит.

Кэргэнэ, уоллаттара, кэйиитэрэ, сиэнэлэрэ.

Кутуруппаларын тиэрэллэр:
- Чурапчы улуусун тыатын хаһаайыстыбатын сайдыытыгар үтүө сыратын биэрбит салайааччы, бастакы Ытыгырыылаах ороҥуон Сэбиэтин депутата, үтүө саналаах дорҕоон уонна табаарыс, улахан дьиэ кэргэн аҕа баһылыка Оконешников Николай Васильевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Валентина Петровнаҕа, оҕолорутар, сиэннэриэгэр, чугас дьоммутар «Чурапчы улуусун (ороҥуона)» муниципальнай тэриллиэн дьаһалтата, улуус депутаттарын Сэбиэтэ.
- Күнду таптыыр убайа Оконешников Николай Васильевич олохтон туораабытынан сиэстэстэриэ Валентинаҕа, оҕолорутар Вассыа, Владимир, Колядя быраата, балыстыыра, күүгүттэрэ, иэйиилэр оҕолоро.

ПОЛОЖЕНИЕ
о проведении открытого конкурса на лучшее сочинение патриотической, лирической, эстрадной песни о Чурапче

1. Общие положения:

1.1. Открытый конкурс на лучшее сочинение патриотической, лирической, эстрадной песни о Чурапче, далее конкурс проводится в рамках XIX республиканской спартакиады "Игры Мангаары" к 375-летию Ботурусского улуса с целью воспитания гражданственности и уважения к отечественной истории, воспитания патриотических чувств у подрастающего поколения.

1.2. Для проведения конкурса создается конкурсная комиссия, состав которой утверждается Распоряжением Главы МО "Чурапчинский улус (район)".

1.3. В состав конкурсной комиссии включаются лица, обладающие необходимой квалификацией и профессиональными знаниями в сфере культуры, истории Чурапчинского улуса.

2. Участники конкурса:

2.1. Для участия в конкурсе приглашаются профессиональные и самодеятельные композиторы.

3. Требования к конкурсным работам:

3.1. На конкурс должны быть представлены произведения, выполненные на высоком профессиональном уровне.

3.2. Сочинение представляется:
–в печатном виде с соблюдением необходимого объема (не более 3 куплетов и припева);
–с соблюдением всех признаков поэтического произведения (рифма, размер, ритм, благозвучность);
–с соблюдением жанровых особенностей (идейно-патриотическое содержание, отражение истории Чурапчинского улуса, памятных мест, географических особенностей, культурных традиций, основных черт, присущих жителям Чурапчинского улуса);

3.3. Музыкальное произведение должно быть торжественного характера,продолжительностью звучания не более 3 минут, музыкально-исполнительский язык должен быть доступен для восприятия и воспроизведения.

3.4. Музыкальные произведения должны быть представлены в виде:
–текста в печатном виде;
–партитуры – записи нотного материала;
–фонограммы – CD – диск.

4. Порядок проведения конкурса:

4.1. Конкурс проводится в один этап:
–выявление, выбор и утверждение лучшего музыкального произведения.

4.2. Конкурс проводится в следующей последовательности:
–конкурсная комиссия до марта 2013 г. осуществляет прием и регистрацию представленных на конкурс произведений;
–члены конкурсной комиссии рецензируют музыкальное произведение;
–члены конкурсной комиссии 14 марта 2013 г. рецензируют и выявляют лучшую музыкальную композицию патриотической, лирической и эстрадной песни.

5. Порядок представления работ:

5.1. Для участия в конкурсе заявки представляются в течение 30 календарных дней после опубликования Распоряжения Главы МО "Чурапчинский улус (район)", утверждающего состав конкурсной комиссии.

5.2. Творческие работы подаются в папке. Поэтический текст необходимо предоставить в распечатанном виде (формат А-4), партитура предоставляется в нотной тетради, фонограмма музыки - на CD.

5.3. К творческим работам прилагается информация об участниках конкурса (фамилия, имя, отчество, год рождения, почтовый адрес с индексом, телефон, копия паспорта, копия свидетельства о постановке на учет в налоговом органе на территории Российской Федерации)

5.4. Взнос за один жанр песни - 500 рублей.

5.5. Заявки, представленные после установленного срока, не принимаются и участию в конкурсе не допускаются. Заявки считаются представленными в установленный срок, если они сданы на почту для отправки на конкурс или представлены лично не позднее срока, указанного в части 1 настоящей статьи.

6. Итоги конкурса, награждение участников:

6.1. Итоги конкурса подводит конкурсная комиссия 14 марта 2013 г.

6.2. Решение конкурсной комиссии оформляется протоколом.

6.3. Авторы лучшего музыкального произведения патриотической, лирической и эстрадной песни будут награждены ценными подарками.

6.4. Все участники конкурса будут поощрены Благодарностью Главы МО "Чурапчинский улус (район)".

6.5. Награждение победителей и участников конкурса проводится в торжественной обстановке.

6.6. После принятия (утверждения) поэтико-музыкальное произведение будет исполняться на торжественных церемониях и мероприятиях в Чурапчинском улусе.

7. Особые условия:

7.1. Каждый участник вправе представить на конкурс по жанрам один вариант работы.

7.2. Участник вправе представить одновременно стихотворный текст патриотической, лирической и эстрадной песни.

7.3. Члены конкурсной комиссии не могут принимать участие в конкурсе в качестве участников.

8. Финансирование конкурса:

8.1. Финансирование конкурса осуществляется за счет средств бюджета МО "Чурапчинский улус (район)".

9. Прочие условия:

9.1. Участникам конкурса творческие работы не возвращаются, рецензии на творческие работы не выдаются;

10. Заключительные положения:

10.1. Настоящее Положение подлежит официальному опубликованию;

10.2. Контроль за исполнением настоящего Положения возложить на заместителя главы МО "Чурапчинский улус (район)" по социальным вопросам, МКУ "Чурапчинское улусное управление культуры".

Оргкомитет.

Кэриэстэбил

УМНУОХПУТ СУОҺА

Биһиги баһылайбытын - **Василий Иванович МОХНАЧЕВСКАЙ** сүтэрбиппит бэлиэр 40 хонуга бу күннэрэ туолар. Кини эргиллибэттии барбытын өйдүүбүт эрээри, сүрэх ыллыыан баҕарбат. Сибиилини тыаһа-уоһа суох, кулбутүнэн-үөрбүтүнэн киирэн кэлиэх айылаах.

Баһылай олоҕун кэлин сылларын таптыыр Мырылатыгар, кини хатылааммат кэрэ айылҕатыгар саамый кустаан, күүнүн бальыстаан атаарбыта. Үөлэһиэхтэрин ыытта үөрэн-көтөн, бөҕэрэ сылдьарын туохтаабар да үрдүктүк тутара.

Кибиэни чуҥкуштат эдэркэй майгытын, дьоҥҥо сымнаҕас биир тэҥ сыныаныын, ырыатын-тойутун үөлэһиэхтэрэ себулуурбут. Баһылайга дьон тардыһара. Элбэх доррдоохор-атастаара. Ол да иҥэн буолуо, биһиги Мохоҕоллоохпут элбэх аатпаах-суоллаах, айдарылаах дьону мустара.

Булка элбэх дьон улуһуйан барбат, арыйах дьон мылаан турбат, айылҕа ураты уйадыс, харыстабыллаах сыныаннаах. Ыччат эйэлэрин үрдүк арыстарыгар кун да аайы тахсартан аккаастаммата. Ис иҥнэтин иэйи, саахы, күүгэнгү айылҕа маалыллаан айбыт кэрэ кистүүлэриттэн үөрэх-көтөр, дуоһуйа сылыыллар.

Сыллар-хонуктар ааһыахтара, элбэх умнуллуо. Күөх саас бараҕан кулуҥнэн-күйүүрүн калиэҥ, кэмус күүнү күөтүйэ устуоҕа. Биһиги, эн үөлэһиэхтэриҥ, кутаа тула мустуохпут, сэҥээн-тэпсин тардыахпыт. Оччоҕо эйиэхэ хайаан да иҥэн-иҥнэн тылынан ахтан аһыахпыт. Умнуохпут суоҕа.

Доҕотторо, табаарыстара.

КҮНДҮ КИЬИБИТ СЫРДЫК КЭРИЭЬИГЭР

Күнду кэйибит, таптыыр кэргэним, амарах аҕабыт, эйэрэ эйэҕэбит, бырааппыт, убайбыт, таайбыт, сиэмэйдэт, айылҕаттан **Иван Васильевич СИВЦЕВ** ыарахан ыарыыттан 75 саҥаҕар сылдьан, орто дойдуттан арахсыбыта олунньу 5 күнүгэр 40 хонуогун туолла.

Иван 1938 с. олунньу 3 күнүгэр Чурапчы Мугудайыар колхуоспаах Василий Ефимович уонна Екатерина Петровна Сивцевтэр дьиэ кэргэнигэ иккис оҕонон күн сирин көрбүтэ. Аҕалара Василий колхуос председателинэн улахан сылдьан, сэрии иннинэ балыыра түбэһэн, оҕолор анараа дойдуларын иитиитигэр хаалбыттара, онон аҕа дьиэн билбэтэхтэрэ. Ийэлэрэ Катерина оҕолор кыра эрдэхтэриэ олохтоох оскуолаҕа остуорастаан, кэлин Калинин аатынан колхуоска мэнэнькэтиттаан, үүт аспыыр сыахха улаханнык, 3 оҕону кыһалҕалаахтык эрдэҕэстэх иитэн улаатыннарбыта.

Иван Аҕа дойду сэриитин иннигэр төрөөбүт буолан, оччолорго ас-таҥас, олох-дьаһах кыраныысчык, сэрии, сут-хураан кэмигэр Мугудайга оҕо сааһа аастыта.

1942 с. Чурапчы ороҥуонун 41 колхуостарын Хоту балык буолдуттар күнэйэн быһыытынан олус ыксалыынан, туох да бэлэмэ суох истибэккэ олордохторуна, ыытарга уураах тахсан, аймалҕан бөҕө буолбутуттар, ийэлэрин Катерина эмиэ кэйэрүүтэ модьуйбуттарыгар олох ыксаҥначчы ыкааастаан, барбатахтара. Онон хоргуйуттан, алаҕ алгыттан быһаабыт үгүлэлэх.

Иван улаатан иҥэн, ийэтигэр хорсун быһыытын сөҕөн, мэнэ суох махтальы кууруук ахтар буолара. Сэрии сылларын оҕолорторгор, сэрии тулаайахтарыгар туох эмэ аналы өйбүл кэрэлээрэ буоллар диэн эҥэр-сэмээр бэйэтин үөлэһиэхтэрин ыытары сэҥэрэҕэр буолара уонна кэтэҕэра.

Иван 1945 с. Мугудай оскуолатыгар маҥнайгы эмиэ үөрэх киирэр уонна бу оскуолаҕа 7-с кылааһы бүтэрэр. Ийэтигэр кэмэ буолары Калинин аатынан колхуоска улэтин биографиятын сарылыыр. Ол курдук, фермаҕа субан сүөһү харуутуттар, уот биэрэр станцияҕа куруусчуттаан, тырахтарыыстаан, от-мас тиэйиитигэр, кыхчох ол-бу быстах үлэлэриэр 6 сыл устата үлэлиир. Дьокуускайга биир сыл үөрэнэн, автомеханик идэтин ылыаҥыттан, 30-ча сыл устата бочуоттаах сыныаланнга тахсыар диэри грузовой, самосвал, бензовоз массыыналарга колхуоска, оскуолаҕа үтүө суобастаахтык суоппардаан, элбэх оҥоһу, ууруталы, кэйиилиэх дьоҥҥо тиэйэн, дьон-сэргэ махтальы ылыстабыллын ылбыта.

Үрдүк кылаастаах суоппар буолан, 1961-1995 сс. кыра массыынаҕа Чурапчы ороҥуонаҕа народнай хонтуруол лиинэтиттэн ыытыллэ суох бойдэтин идэтинэн улэлэбита. Кэлин 1995-2003 сс. "Якутсельстрой" механизированнай колоннатыгар улэлэн, талан ылбат идэтин түмүктэбита.

Иван эдэр саастаах эмэ атын дьон курдук сөргүннүн: атах оонньуутугар, волейболуонан, туспуунан дьарыктаммыта. Ордук хаҥсаҕыйан, кэҥүл туспуунан улуһуйбутэ Кини Чурапчыга туспуу олох тэнийэ иликкэ бастакы кылгеек туспуукталрыттан биирдэстэрэ эта. Бэйэтэ кэпсиириэн, колхуоска тырахтарыыстыы, суоппардыы сылдьан, туох да улахан дьарыга суох күрэхтэһиилэргэ кыттара эбитэ үһү. Ол курдук, күрэхтэһиигэ быһаччы киирэн, 1959 с. хапсаҕайга уонна кэҥүл туспуугэ ороҥуонтаа чемпионнаан турардаах. Ол сайын Афанасий Кириллович Софронов дьаһалынан республика күрэхтэһиитигэр тардыы буолан, Мугудайтан Иван Гуляев, Василий Пермяков уонна Иван, Одьулуунтан Петр Старостин тардуон биир ыйааһынга күрэхтэспиттэр диэн кэпсиэхэ. Онно 24 туспуугу аттардаан, 12 туспуугу барыларын кытта эрпиччи күрэхтэһиннэрбиттэр. Ол хапсыһыыларга Петр Старостин 1-ны ыытэн ылан, 2 сыл субуруччу чемпионнаан, маастар буолбута. Бүтүү уола Бөкөөнүөр 2-с, Иван Гуляев 3-с, кини тардуо буолан, маҥнай республикаҕа үрдүк ситиһиэм этэ диэн встыыан ахтара. Калин эмиэ дьарыга суох республикаалыы, оскуолаҕа күрэхтэһиилэргэ хыттан, 2-с, 3-с, 4-с мэстэлэри ылары ситиспитэ да баарын бэйэтэ кинэзир буолара.

"Ороҥуон күүстэах туспуучуттарыгар Федор Эверетовы, Сидор Поповы, Николай Давыдовы, Петр Николаевы кытта үгүстүк алтыһа сылдьыбыппыттан астынабын, кэмэ туттабын", – диэн ахтара. Ордук Петр Николаевы туспуук быһыытынан чорботоро, хайҕыыра.

Иван 1975 с. Мугудайга учуутальынан улаатан сылдьар Клара Оконешникованы кытта собулэһэн ыал буолаллар уонна 37 сыл устата эйэ-дэмэхэстик сүбэлэстэ олорон, уоллаах кыыс оҕолоохтор, 3 сиэннээхтэр, биир улахан ыал аатын сүтэн, дьон ытыстабылын ылан, ыыр-баачы олордулар. Иван ситэ олорботох олоҕун оҕолоро, сиэттэрэ олох сокуонун быһыытынан салгыыхтара.

Күнду кэйибит Иван Васильевичы тиһэх суолтатар атнарбыт өй-санаа, күүс-кэмэ буолбут дьоннорбутутар мэнэ суох махтальбытын аньыыбыт, тиэрдэбит.

Иван чугас ыаллара Мария уонна Тарас Оконешниковтар тоҥ дьиэни ириэрэн, болам оҥорбуттарыгар кэйиилэх баһылыга Кузьма Инокентьевич Пермяков бэйэтэ суурэнэн, дьаһайан, улэйиттэри булан түмэн, улахан күүс-кэмэ буолбутуттар, чугас ыалларбыттар Калиталина Николаевна Алешниковаҕа, Анна Михайловна Пермяковаҕа, ырахтанчыгастан калан кэмэлэстут Анна Григорьевна Протодьяконоваҕа, Любовь Дмитриевна Барашковаҕа, чугас аймахтыттар Петр Федорович Сивцевка, Мугудай олохтоохторугар мэнэ суох махтальбыт тиэрдэбит.

Иван Василевич төрөөбүт үөскэбит Мугудайын олус соҕулуура, ахтара. Хас сайын аайы дьиэ кэргэнинэн айылҕа биэрбит сирин аһыттан дьаҕыстыыр, мохоҕоллоохпут, отонноон, дуоһуйа сылыыллаан барара. Ол да иҥэн дойдутугар кэмүс ынуоҕа тутулуннэ.

Кэргэнэ Клара Алексеевна, оҕолоро, сиэттэрэ, күүгүттэрэ, биирдэ төрөөбүттэрэ, эдьиийэ, балыстыра.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Эпиэттиир секретарь, сурук отдела – Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.
Бырааб отдела – О.В. ТРОФИМОВА.
Доруобуйа харыстабыла, культура отдела, литературнай сотрудник – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела–А.М. СЛЕПЦОВ.
Ыччат, уеренирии отдела – Н.Д. БУРЦЕВА.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Кытаатааччылар – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительстата, Чурапчы улуусун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нуомэрэ – ПИ №14-0238.

АДАРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaolah@mail.ru

Бэчээкэ сакаас: № 17-18 (10636-10637) Тираж 2187 Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Автор сурукка этиллэр санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Сурукка ыйаллар чахчылар кырдьыгастыларыгар эпиэтиннэйэр автор тус бэйэтэ сүүрэ.

Түмүгэ баспыыта графигынан: 16 ч 00 м. Бакаахха бэриллиэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһуккаа 6.02.2013 с. офсетка бааһаланна.